ВҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 113 (6142)
ИЮНИИН 6
ВТОРНИК
1950 он

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

Сэн 20 мүнгэн.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

1950—1951 онуудта орооһото культуранууднаа бүхы дээрэнь шэниисын, хара тарянай, гречихын, просын, чумизын, кукурузын, рисэй, сахарна свёклын, лён-долгунецын, улһанай, наран сэсэгэй, лён-кудряшай, горчицын, клещевинын, соябын, арахисай, кориандрын, тамхинай, махоркын, кок-сагызай, олон жэлэй болон нэгэ жэлэй ногоонуудай үрһэнэй ба хартаабхын үндэр ургаса хуряаһанай түлөө колхознигуудта, МТС-үүдэй ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олгохо ба тэдэнние СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнаха тухай

Орооһото, техническэ, тоһото культурануудай ба ногоонуудай үрһэнэй ургасые дээшэлүүлгэ хадаа хүдөө ажахые улам саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэхи шухалын шухала зорилго мүн байһыень хараадаа абажа, хүдөө ажахын культурануудай тарилгын бүхы талмай дээрэ үндэр ургаса хуряаһанайнь түлөө колхознигуудые, МТС-үүдэй ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдые урмашуулха зорилгоор, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй тогтоохонь:

1. Хүдөө ажахын культурануудай (гектарһаа центнерээр) үндэр ургаса хуряаһан колхознигуудта, МТС-үүдэй ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олгохо ба тэдэнние СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнаха:

А. ШЭНИИСЫН, ХАРА ТАРЯНАЙ, ХАМТАДАА ШЭНИИСЭ БА ХАРА ТАРЯНАЙ ГҮ, АЛИ ОРООҺОТО КУЛЬТУРАНУУДАЙ БҮХЫДӨӨ (РИС БА КУКУРУЗАҺАА ГАДНА)

I. Винницкэ, Дрогобычска, Закарпатска, Каменец-Подольско, Киевскэ, Кировоградска, Львовско, Полтавска, Станиславска, Сумской, Тернопольско, Харьковска, Черновицка областьнуудта ба Краснодарска хизаарта

	Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олгохо	ШАГНАЛГА: Ленинэй орденоор	ШАГНАЛГА: Ажалай Улаан Тугай орденоор	ШАГНАЛГА: „Ажалай шэн габьяагай түлөө" гү, али „Ажалда шалгарһанай түлөө" медальнуудаар	Тарилгын бүхы талмай дээрэһээ, зүгөөр энээнһээ доошо бэшэ байха (гектараар): Шэниисын ба хара тарянай	Тарилгын бүхы талмай дээрэһээ, зүгөөр энээнһээ доошо бэшэ байха (гектараар): Бүхыдэнь орооһото культуранууд
Колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба агрономууд	25	22	21	19	200	300
Колхозууд ба совхозуудай тарянажалай бригаданууда бригадирнууд	29	26	24	21	80	120
Колхозые гү, али булэг колхозуудые хангадаг МТС-эй тракторна бригадын бригадир	25	22	21	19	200	300
Тарянажалай нэгэ гү, али булэг бригадануудые хангадаг МТС-эй тракторна бригадын бригадир	29	26	24	21	120	180
МТС-үүдэй ба совхозуудай тракторна бригадануудай трактористнууд (нэгэ тракторто)	29	26	24	21	80	120
МТС-үүдэй ба районуудай хүдөө ажахын таһагуудай участково агрономууд, МТС-үүдэй участково механигууд	24	21	20	18	600	900
Совхозуудай отделенинүүдэй (фермэнүүдэй) эрхилэгшэд, агрономууд, механигууд, тракторна бригадануудай бригадирнууд ба трактористнууд	26	23	22	20	300	450
Совхозуудай директорнууд, ахалагша агрономууд ба ахалагша механигууд	25	22	21	×	600	900

II. Ворошиловградска, Днепропетровско, Запорожско, Измаильска, Николаевска, Одесскэ, Ростовско, Сталинска, Херсонско, Воронежско, Курска, Орловско ба Тамбовско областьнуудта, Ставропольско хизаарта ба Молдавска ССР-тэ.

Дрогобычска, Закарпатска, Львовско, Станиславска, Тернопольско ба Черновицка областьнуудтахи тарянажалай бригадануудай бригадирнуудта тарилгын талмайн доодо зэргын хэмжээ—бүхыдэнь орооһото культуранудай 60 гектарһаа доошо бэшээр, тиихэдэ шэниисэ ба хара таряагаар 40 гектарһаа доошо бэшээр тогтоохо.

	Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олгохо	ШАГНАЛГА: Ленинэй орденоор	ШАГНАЛГА: Ажалай Улаан Тугай орденоор	ШАГНАЛГА: „Ажалай шэн габьяагай түлөө" гү, али „Ажалда шалгарһанай түлөө" медальнуудаар	Тарилгын бүхы талмай дээрэһээ, зүгөөр энээнһээ доошо бэшэ байха (гектараар): Шэниисын ба хара тарянай	Тарилгын бүхы талмай дээрэһээ, зүгөөр энээнһээ доошо бэшэ байха (гектараар): Бүхыдэнь орооһото культуранууд
Колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба агрономууд	24	21	20	18	200	300
Колхозууд ба совхозуудай тарянажалай бригадануудай бригадирнууд	27	24	22	20	80	120
Колхозые гү, али булэг колхозуудые хангадаг МТС-эй тракторна бригадын бригадир	24	21	20	18	200	300
Тарянажалай нэгэ гү, али булэг бригадануудые хангадаг МТС-эй тракторна бригадын бригадир	27	24	22	20	120	180
МТС-үүдэй ба совхозуудай тракторна бригадануудай трактористнууд (нэгэ тракторто)	27	24	22	20	80	120
МТС-үүдэй ба районуудай хүдөө ажахын таһагуудай участково агрономууд, МТС-үүдэй участково механигууд	23	20	19	17	600	900
Совхозуудай отделенинүүдэй (фермэнүүдэй) эрхилэгшэд, агрономууд, механигууд, тракторна бригаданууд бригадирнууд ба трактористнууд	25	22	21	19	300	450
Совхозуудай директорнууд, ахалагша агрономууд ба ахалагша механигууд	24	21	20	×	600	900

III. Алма-Атинска, Джамбулска, Талды-Курганска, Урда-Казахстанска областьнуудта ба Киргизскэ ССР-тэ

	Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олгохо	ШАГНАЛГА: Ленинэй орденоор	ШАГНАЛГА: Ажалай Улаан Тугай орденоор	ШАГНАЛГА: „Ажалай шэн габьяагай түлөө" гү, али „Ажалда шалгарһанай түлөө" медальнуудаар	Тарилгын бүхы талмай дээрэһээ, зүгөөр энээнһээ доошо бэшэ байха (гектараар): Шэниисын ба хара тарянай	Тарилгын бүхы талмай дээрэһээ, зүгөөр энээнһээ доошо бэшэ байха (гектараар): Бүхыдэнь орооһото культуранууд
Колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба агрономууд	24	21	20	18	200	300
Колхозууд ба совхозуудай тарянажалай бригадануудай бригадирнууд	27	24	22	20	60	90
Колхозые гү, али булэг колхозуудые хангадаг МТС-эй тракторна бригадын бригадир	24	21	20	18	200	300
МТС-үүд ба совхозуудай тракторна бригадануудай трактористнууд (нэгэ тракторто)	27	24	22	20	80	120
МТС-үүд ба районуудай хүдөө ажахын таһагуудай участково агрономууд, МТС-үүдэй участково механигууд	23	20	19	17	600	900
Совхозуудай отделенинүүдэй (фермэнүүдэй) эрхилэгшэд, агрономууд, механигууд, тракторна бригаданууд бригадирнууд ба трактористнууд.	25	22	21	19	300	450
Совхозуудай директорнууд, ахалагша агрономууд ба ахалагша механигууд	24	21	20	×	600	900

IV. Азербайджанска ССР, Армянска ССР, Грузинска ССР, Дагестанска АССР, Кабардинска АССР, Хойто-Осетинскэ АССР, Грозненско ба Крымскэ областьнуудта

	Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олгохо	ШАГНАЛГА: Ленинэй орденоор	ШАГНАЛГА: Ажалай Улаан Тугай орденоор	ШАГНАЛГА: „Ажалай шэн габьяагай түлөө" гү, али „Ажалда шалгарһанай түлөө" медальнуудаар	Тарилгын бүхы талмай дээрэһээ, зүгөөр энээнһээ доошо бэшэ байха (гектараар): Шэниисын ба хара тарянай	Тарилгын бүхы талмай дээрэһээ, зүгөөр энээнһээ доошо бэшэ байха (гектараар): Бүхыдэнь орооһото культуранууд
Колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба агрономууд	23	20	19	17	200	300
Колхозууд ба совхозуудай тарянажалай бригадануудай бригадирнууд	26	23	21	19	60	90
Колхозые гү, али булэг колхозуудые хангадаг МТС-эй тракторна бригадын бригадир	23	20	19	17	200	300
МТС-үүд ба совхозуудай тракторна бригадануудай трактористнууд (нэгэ тракторто)	26	23	21	19	80	120
МТС-үүд ба районуудай хүдөө ажахын таһагуудай участково агрономууд, МТС-үүдэй участково механигууд	22	19	18	16	600	900
Совхозуудай отделенинүүдэй (фермэнүүдэй) эрхилэгшэд, агрономууд, механигууд, тракторна бригаданууд бригадирнууд ба трактористнууд.	24	21	20	18	300	450
Совхозуудай директорнууд, ахалагша агрономууд ба ахалагша механигууд	23	20	19	×	600	900

V. Алтайска, Красноярска, Хабаровска, Приморско хизаарнуудта, Бурят-Монголой АССР-тэ, Якутска АССР-тэ, Тувинска автономно областьдо, Амурска, Иркутска, Кемеровскэ, Курганска, Новосибирскэ, Омско, Сахалинска, Томско, Тюменскэ, Читинскэ, Акмолинска, Зүүн-Казахстанска, Кокчетавска, Хойто-Казахстанска, Семипалатинска ба Павлодарска областьнуудта

	Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олгохо	ШАГНАЛГА: Ленинэй орденоор	ШАГНАЛГА: Ажалай Улаан Тугай орденоор	ШАГНАЛГА: „Ажалай шэн габьяагай түлөө" гү, али „Ажалда шалгарһанай түлөө" медальнуудаар	Тарилгын бүхы талмай дээрэһээ, зүгөөр энээнһээ доошо бэшэ байха (гектараар): Шэниисын ба хара тарянай	Тарилгын бүхы талмай дээрэһээ, зүгөөр энээнһээ доошо бэшэ байха (гектараар): Бүхыдэнь орооһото культуранууд
Колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба агрономууд	22	19	18	16	200	300
Колхозууд ба совхозуудай тарянажалай бригадануудай бригадирнууд	25	22	20	18	80	120
Колхозые гү, али булэг колхозуудые хангадаг МТС-эй тракторна бригадын бригадир	22	19	18	16	200	300
Тарянажалай нэгэ гү, али булэг бригадануудые хангадаг МТС-эй тракторна бригадын бригадир	25	22	20	18	120	180
МТС-үүд ба совхозуудай тракторна бригадануудай трактористнууд (нэгэ тракторто)	25	22	20	18	80	120
МТС-үүд ба районуудай хүдөө ажахын таһагуудай участково агрономууд ба МТС-үүдэй участково механигууд	21	18	17	15	600	900
Совхозуудай отделенинүүдэй (фермэнүүдэй) эрхилэгшэд, агрономууд, механигууд, тракторна бригаданууд бригадирнууд ба трактористнууд.	23	20	19	17	300	450
Совхозуудай директорнууд, ахалагша агрономууд ба ахалагша механигууд	22	19	18	×	600	900

VI. Архангельска, Брянска, Великолукска, Владимирска, Вологодско, Волынска, Горьковско, Житомирско, Ивановска, Калининградска, Калининска, Калужска, Кировскэ, Костромской, Ленинградска, Молотовско, Московско, Мурманска, Новгородско, Псковско, Ровенско, Рязанска, Свердловскэ, Смоленскэ, Тульска, Черниговскэ, Ярославска областьнуудта, Коми АССР-тэ, Марийска АССР-тэ, Татарска АССР-тэ, Удмуртска АССР-тэ, Чувашска АССР-тэ, Белорусска ССР-тэ ба Карело-Финскэ ССР-тэ

	Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олгохо	ШАГНАЛГА: Ленинэй орденоор	ШАГНАЛГА: Ажалай Улаан Тугай орденоор	ШАГНАЛГА: „Ажалай шэн габьяагай түлөө" гү, али „Ажалда шалгарһанай түлөө" медальнуудаар	Тарилгын бүхы талмай дээрэһээ, зүгөөр энээнһээ доошо бэшэ байха (гектараар): Шэниисын ба хара тарянай	Тарилгын бүхы талмай дээрэһээ, зүгөөр энээнһээ доошо бэшэ байха (гектараар): Бүхыдэнь орооһото культуранууд
Колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба агрономууд	21	18	17	15	200	300
Колхозууд ба совхозуудай тарянажалай бригадануудай бригадирнууд	24	21	19	17	40	60
Колхозые гү, али булэг колхозуудые хангадаг МТС-эй тракторна бригадын бригадир	21	18	17	15	200	300
МТС-үүд ба совхозуудай тракторна бригадануудай трактористнууд (нэгэ тракторто)	24	21	19	17	80	120
МТС-үүд ба районуудай хүдөө ажахын таһагуудай участково агрономууд, МТС-үүдэй участково механигууд	20	17	16	14	600	900
Совхозуудай отделенинүүдэй (фермэнүүдэй) эрхилэгшэд, агрономууд, механигууд, тракторна бригаданууд бригадирнууд ба трактористнууд.	22	19	18	16	300	450
Совхозуудай директорнууд, ахалагша агрономууд ба ахалагша механигууд	21	18	17	×	600	900

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

1950—1951 онуудта ороohото культуранууднaa бүхы дээрэнь шэниисын, хара таряанай, гречихын, просын, чумизын, кукурузын, рисэй, сахарна свёклын, лён-долгунецын, улhанай, наран сэсэгэй, лён-кудряшай, горчицын, клещевиныын, соягын, арахисай, кориандрын, тамхинай, махоркын, кок-сагызай, олон жэлэй болон нэгэ жэлэй ногоонуудай үрhэнэй ба хартаабхын үндэр ургаса хуряаhанай түлөө колхознигуудта, МТС-үүдэй ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олгохо ба тэдэниие СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнаха тухай

(*Үргэлжэлэл*)

VII. Латвийска ССР-тэ, Литовскэ ССР-тэ ба Эстонско ССР-тэ

	Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олгохо	ШАГНАЛГА: Ленинэй орденоор	Ажалай Улаан Тугай орденоор	«Ажалай шэн габьягай түлөө» гү, али «Ажалдаа шалгарhанай түлөө» медальнуудаар	Тариалгын бүхы талмай дээрэhээ, зүгөөр энээнhээ доошо бэшэ байха (гектараар): Шэниисын ба хара таряанай	Бүхыдэнь ороохото культуранuудай
Колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба агрономууд	22	19	18	16	120	200
Колхозуудай таряанажалай бригадануудай бригадирнууд	25	22	20	18	40	60
Колхозые гү, али бүлэг колхозуудые хангадаг МТС-эй тракторна бригадын бригадир	22	19	18	16	150	225
МТС-үүд ба совхозуудай тракторна бригадын тракористнууд (нэгэ тракторто)	25	22	20	18	60	100
МТС-үүд ба районуудай хүдөө ажахын таhагуудай участково агрономууд, МТС-үүдэй участково механигууд	21	18	17	15	600	900
Совхозуудай таряанажалай бригадануудай бригадирнууд	28	25	22	19	30	40
Совхозуудай отделениингүүдэй (фермэнүүдэй) эрхилэгшэд, агрономууд, механигууд, тракторна бригаданuудай бригадирнууд ба тракористнууд	27	24	21	18	100	150
Совхозуудай директорнүүд, ахалагша агрономууд ба ахалагша механигууд	26	23	20	×	200	300

VIII. Астраханска, Куйбышевска, Пензенскэ, Саратовска, Сталинградска, Ульяновска, Челябинска, Чкаловска, Актюбинска, Гурьевска, Баруун-Казахстанска, Карагандинска, Кзыл-Ординска, Кустанайска областьнуудта, Башкирска АССР-тэ, Мордовско АССР-тэ, Таджикска ССР-тэ, Туркменскэ ССР-тэ ба Узбекскэ ССР-тэ.

Б. ГРЕЧИХЫН

	Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олгохо	ШАГНАЛГА: Ленинэй орденоор	Ажалай Улаан Тугай орденоор	«Ажалай шэн габьягай түлөө» гү, али «Ажалдаа шалгарhанай түлөө» медальнуудаар	Тариалгын бүхы талмай дээрэhээ, зүгөөр энээнhээ доошо бэшэ байха (гектараар): Шэниисын ба хара таряанай	Бүхыдэнь ороохото культуранuудай
Колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба агрономууд	19	16	15	14	200	300
Колхозууд ба совхозуудай таряанажалай бригаданuудай бригадирнууд	22	19	17	15	80	120
Колхозые гү, али бүлэг колхозуудые хангадаг МТС-эй тракторна бригадын бригадир	19	16	15	14	200	300
Таряанажалай нэгэ гү, али бүлэг бригадануудые хангадаг МТС-эй тракторна бригадын бригадир	22	19	17	15	120	180
МТС-үүд ба совхозуудай тракторна бригадануудай тракористнууд (нэгэ тракторто)	22	19	17	15	80	120
МТС-үүд ба районуудай хүдөө ажахын таhагуудай участково агрономууд, МТС-үүдэй участково механигууд	19	16	15	14	600	900
Совхозуудай отделениингүүдэй (фермэнүүдэй) эрхилэгшэд, агрономууд, механигууд, тракторна бригаданuудай бригадирнууд ба тракористнууд	20	17	16	14	300	450
Совхозуудай директорнүүд, ахалагша агрономууд ба ахалагша механигууд	19	16	15	×	600	900

	Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олгохо	ШАГНАЛГА: Ленинэй орденоор	Ажалай Улаан Тугай орденоор	«Ажалай шэн габьягай түлөө» гү, али «Ажалдаа шалгарhанай түлөө» медальнуудаар	Тариалгын бүхы талмай дээрэhээ, зүгөөр энээнhээ доошо бэшэ байха (гектараар)
Колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба агрономууд	20	17	16	14	60
Колхозууд ба совхозуудай таряанажалай бригаданuудай бригадирнууд	22	19	18	16	30
Колхозууд ба совхозуудай звеньевойнууд (үргэн рядтайгаар тарилга хэхэдээ)	24	21	20	17	10
МТС-үүдэй ба районуудай хүдөө ажахын таhагуудай участково агрономууд, МТС-үүдэй участково механигууд, тракторна бригадануудай бригадирнууд ба тракористнууд	19	16	15	13	Участково агрономууд ба механигуудта — 200, тракторна бригадада—100
Совхозуудай отделениингүүдэй (фермэнүүдэй) эрхилэгшэд, агрономууд, механигууд, тракторна бригаданuудай бригадирнууд ба тракористнууд	21	18	17	15	100
Совхозуудай директорнүүд, ахалагша агрономууд ба ахалагша механигууд	20	17	16	×	200

В. ПРОСЫН ГҮ, АЛИ ЧУМИЗЫН

	Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэ, гэ олгохо	Шагналга: Ленинэй орденоор	Ажалай Улаан Тугай орденоор	«Ажалай шэн габьягай түлөө» гү, али «Ажалдаа шалгарhанай түлөө» медальнуудаар	Тариалгын бүхы талмай дээрэhээ, зүгөөр энээнhээ доошо бэшэ (гектараар)
Колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба агрономууд	40	32	28	20	90
Колхозууд ба совхозуудай таряанажалай бригаданuудай бригадирнууд	45	36	32	23	45
Колхозууд ба совхозуудай звеньевойнууд (үргэн рядтайгаар тарилга хэхэдээ)	50	40	35	25	10
МТС-үүд ба районуудай хүдөө ажахын таhагуудай участково агрономууд, участково механигууд, МТС-үүдэй тракторна бригадануудай бригадирнууд ба тракористнууд	35	29	25	17	Участково агрономууд ба механигуудта — 300, тракторна бригадада—150.
Совхозуудай отделениингүүдэй (фермэнүүдэй) эрхилэгшэд, агрономууд, механигууд, тракторна бригаданuудай бригадирнууд ба тракористнууд	42	34	30	22	150
Совхозуудай директорнүүд, ахалагша агрономууд ба ахалагша механигууд	40	32	28	×	300

Г. КУКУРУЗЫН

	Областьнууд, хизаарнууд, республиканuудай группа	Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олгохо	Шагналга: Ленинэй орденоор	Ажалай Улаан Тугай орденоор	«Ажалай шэн габьягай түлөө» гү, али «Ажалдаа шалгарhанай түлөө» медальнуудаар	Тариалгын бүхы талмай дээрэhээ, зүгөөр энээнhээ доошо бэшэ байха (гектараар)
Колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба агрономууд	I	80	67	56	40	
	II	56	46	38	28	90
	III	48	40	34	24	
Колхозууд ба совхозуудай таряанажалай бригаданuудай бригадирнууд	I	90	76	63	45	
	II	63	52	44	31	45
	III	54	45	38	27	
Колхозууд ба совхозуудай звеньевойнууд	I	100	85	75	60	
	II	75	60	50	35	10
	III	60	50	42	30	
МТС-үүдэй ба районуудай хүдөө ажахын таhагуудай участково агрономууд, МТС-үүдэй участково механигууд, тракторна бригадануудай бригадирнууд ба тракористнууд	I	75	63	53	38	Участково агрономууд ба механигуудта — 300, тракторна бригадада—150
	II	53	44	37	27	
	III	45	38	32	23	
Совхозуудай отделениингүүдэй (фермэнүүдэй) эрхилэгшэд, агрономууд, механигууд, тракторна бригаданuудай бригадирнууд ба тракористнууд	I	85	70	58	42	
	II	59	49	41	29	150
	III	51	43	36	25	
Совхозуудай директорнүүд, ахалагша агрономууд ба ахалагша механигууд	I	80	67	56	×	
	II	56	46	39	×	300
	III	48	40	34	×	

Нэгэдэхи группада Грузинска ССР-эй баруун районууд ба уhалагдадаг газар дээрэ кукуруза таридаг районууд ороно; хоёрдохидонь —Украинска ССР-эй, Молдавска ССР-эй, Кабардинска АССР-эй, Хойто-Осетинска АССР-эй, Краснодарска хизаарай ба Грозненско областиин районууд; гурбадахидань —СССР-эй бусад районууд.

Д. РИСЭЙ

	Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олгохо	Шагналга: Ленинэй орденоор	Ажалай Улаан Тугай орденоор	«Ажалай шэн габьягай түлөө» гү, али «Ажалдаа шалгарhанай түлөө» медальнуудаар	Тариалгын бүхы талмай дээрэhээ, зүгөөр энээнhээ доошо бэшэ байха (гектараар)
Колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба агрономууд	64	53	45	33	40
Колхозууд ба совхозуудай таряанажалай бригаданuудай бригадирнууд	72	60	50	36	20
МТС-үүдэй ба районуудай хүдөө ажахын таhагуудай участково агрономууд, МТС-үүдэй участково механигууд, тракторна бригадануудай бригадирнууд ба тракористнууд	61	51	43	31	Участково агрономууд ба механигуудта — 160, тракторна бригадада—80
Совхозуудай отделениингүүдэй (фермэнүүдэй) эрхилэгшэд, агрономууд, механигууд, тракторна бригаданuудай бригадирнууд ба тракористнууд	67	56	47	35	60
Совхозуудай директорнүүд, ахалагша агрономууд ба ахалагша механигууд	64	53	45	×	120

Е. САХАРНА СВЕКЛЫН

	Областьнууд, хизаарнууд, республиканuудай группа	Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олгохо	Шагналга: Ленинэй орденоор	Ажалай Улаан Тугай орденоор	«Ажалай шэн габьягай түлөө» гү, али «Ажалдаа шалгарhанай түлөө» медальнуудаар	Тариалгын бүхы талмай дээрэhээ, зүгөөр энээнhээ доошо бэшэ байха (гектараар)
Колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба агрономууд	I	700	560	460	350	
	II	460	380	330	270	40
	III	400	330	280	220	
Колхозууд ба совхозуудай таряанажалай бригаданuудай бригадирнууд	I	800	650	530	400	
	II	560	450	380	280	15
	III	500	390	320	230	
Колхозууд ба совхозуудай звеньевойнууд	I	900	720	600	450	
	II	620	500	410	300	5,5
	III	550	440	350	250	
МТС-үүдэй ба районуудай хүдөө ажахын таhагуудай участково агрономууд, МТС-үүдэй участково механигууд, тракторна бригадануудай бригадирнууд ба тракористнууд	I	650	510	410	350	Участково агрономууд ба механигуудта — 150, тракторна бригадада—75
	II	410	340	300	250	
	III	350	280	250	200	
Совхозуудай отделениингүүдэй (фермэнүүдэй) эрхилэгшэд, агрономууд, механигууд, тракторна бригаданuудай бригадирнууд ба тракористнууд.	I	780	640	520	400	
	II	510	420	350	260	75
	III	450	360	300	220	
Совхозуудай директорнүүд, ахалагша агрономууд ба ахалагша механигууд	I	750	610	510	×	
	II	460	380	330	×	150
	III	400	330	280	×	

(*Үргэлжэлэлынь удаадахи номерто гараха*)

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Партийна группын һайн хүдэлмэри

ВКП(б)-гэй Кяхтын айкомой бюрогой тогтоолоор Кяхтын аймагай Усть-Киранска сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилжэ байгаа № 5 тракторна бригада дээрэ 3 коммунистнуудай составтайгаар партийна группа эмхидхэгдэһэн юм. Партийна группые даагшаар тракторист нүхэр Д. Гунтупов томилогдоо һэн. Тэрэ ондоо үнгэрэгшэ жэлэйнгээ түсэбые 350 процент дүүргэһэн ба 261 килограмм горючи алмаһан байна. Нүхэр Гунтупов өөрынгөө тракторто тон наринаар хандадаг, энэ хэрэгтэ залуу трактористнуудые һургадаг. Үнгэрэгшэ жэл залуу тракторист М. Занданов гэгшэ Гунтуповтай сугтаа ажаллаһан юм. Гунтупов залуу трактористые һургахые бүхы хүсөөрөө оролдодог һэн. Тиин нүхэр Занданов трактор дээрэ түрүүшынхеэ хүдэлмэрилһэншье һаа, жэлэйнгээ түсэбые 320 процент дүүргэһэн байна.

Нүхэр Гунтупов өөрынгөө ажалай габьяагаар ажалшадта жэшээ харуулна. Партийна группын хүсөөр полевой стан һайнаар заһабарилагдаһан байна. Тэдэнэр суглаан дээрээ ажалайнгаа элдэб асуудалнуудые хэлсэдэг.

Нүхэр Гунтупов партийна суглаан дээрээ абтаһан тогтоолнуудай бэелүүлгэдэ тусхай анхаралаа табидаг. Жэшээнь, коммунист Цыренов хабарай тарилгын эхин үедэ үдэрэйнгөө нормые дүүргэдэггүй байгаа. Тэрэнэй гэмээр тракторынь ходоодоо һаатадаг һэн. Нүхэр Гунтупов энэ хэрэгтэ анхаралаа табижа, группынгаа суглаан дээрэ нүхэр Цыреновэй хүдэлмэридөө хайша хэрэгээр хандадагые хурсаар шүүмжэлһэн байна. Тэрэнэй һүүлдэ Цыренов өөрынгөө дутагдалнуудые тэрэ доронь усадхаа. Мүнөө нүхэр Цыренов Кяхтын МТС соо колёсно тракторнууд дээрэ хүдэлмэрилдэг трактористнуудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ 1-дэхи һуури эзэлнэ. Тэрэ мүнөө жэлэйнгээ түсэбые 52 процент дүүргээ, мүн 109 килограмм горючи арбилһан байна.

Тус бригада дээрэ «дайшалхы хуудаһанууд», плакатанууд гаргагдадаг ба газетэ уншалга, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэдэг. Агитационно-ниитын хүдэлмэриин һайжаруулагдаһанай ашаар бригада түрүү һууринда гаража шадаһан байна.

П. Дагбаев,
ВКП(б)-гэй Кяхтын айкомой партийна, профсоюзна ба комсомольско организацинуудай таһагые даагша.

Полевой стан дээрэ

Иволгын аймагай Гильбирын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организаци (секретариинь нүхэр Ш. Гармаев) хабарай тарилгын хүдэлмэридэ ябаһан колхознигуудай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри һайнаар ябуулна. Полевой стануудынь һайнаар заһабарилагданхай. Хүгэлэ ба Янгаажан нютагуудтахи полевой станууд дээрэ улаан булангууд эмхидхэгдэнхэй. Тэндэ газетэ, журнал, показателиин доска ба газетэнүүдэй витринүүд бии. «Дайшалхы хуудаһанууд» саг болзор соогоо гаргагдадаг.

Полевой стануудтахи агитаторнууд газетэ уншалга ба хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ, социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд ба тарилга дээрэхи түрүүшүүл тухай колхознигуудта хөөрэжэ үгэнэ. Үдэрэй нормо дүүргэлгые показателиин доска дээрэ үдэр бүри бэшэдэг.

Илангаяа коммунистка нүхэр Ерпалова эдэбхитэй һайнаар хүдэлмэрилнэ.

Агитационно хүдэлмэриин һайнаар ябуулагдаһанай ашаар Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз аймаг соогоо түрүү һуури эзэлнэ.

Эрхим агитаторнууд

Горхоной депогой ба ПЧ—14 партийна организацинууд ажалшадай дунда агитационно-ниитын хүдэлмэри һайнаар ябуулна. Эдэ организацинуудта 50 шахуу агитаторнууд хүдэлмэрилнэ. Агитаторнууд һунгуулиин үедэ ябуулһан агитационно хүдэлмэриингөө темпые һулаһуулангүй, өөһэдынгөө участогуудаар ябажа газетэ уншана, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Илангаяа агитаторнууд нүхэд Яковлев, Филиппов, Звездина гэгшэд һайнаар хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр ажалшадай дунда 30—30 хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэһэн байна.

Тэдэнэр орон доторхи һонинуүд тухай ба дайнай хойто таахи табанжэлэй түсэбые дүүргэлгэдэ туйлаһан агууехэ амжалтанууд тухай хөөрэнэ. Агитаторнууд ажалшадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөе үүсхэһэн байна.

Агитаторнууд өөһэдынгөө дүй дүршэлые саг үргэлжэ дээшэлүүлнэ. Тэдэнэртэ недели бүри семинар үнгэргэгдэнэ. Семинар дээрэ ажалай дүй дүршэлые андалдан абалга болодог.

П. Леушин.

Тамбовско область. Мичуринска районой хоёрдохи һургуулиин һурагшад И. В. Мичуринай байшан-музейдэ үргэлжэ ородог юм. Эдир мичуринецүүд агууехэ эрдэмтын бии болгоһон сортнуудаар ехэ һонирхоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Центральна генетическэ лабораториин ахалагша научна сотрудник, И. В. Мичуринай аша басаган А. С. Тихонова 2-дохи һургуулиин һурагшадтай хөөрэлдэжэ байна. ТАСС-эй фотохронико.

ХҮҮГЭДЭЙ САД НЭЭГДЭХЭНЬ

Торийн аймагай гэгээрэлэй таһагай үүсхэлээр, аймагай центртэ хүүгэдэй сад эмхидхэгдэхэнь. Мүнөө садай байшан баригдаад, доторойнь тухеэрэлгэ хэгдэжэ байна.

Июлиин 1-дэ тус сад нээгдэжэ, һургуулиин наһа гүйсөөгүйшүүд эндэ хүмүүжүүлэгдэхэ юм.

Л. Мыльников.

Ном зөөгшые ажалшад магтана

Иволгын аймагай «Улаан Ороной» колхозой уншалгын байшангые даагша Жамсаран Арьяин үнгэрэгшэ жэлэй намар өөрынгөө үүсхэлээр ном зөөгшэ болоһон байна. Тэрэ сагһаа хойшо Арьяин колхозойнгоо малажалай фермэнүүд, гүүртэнүүд дээрэ хүдэлмэрилэгшэдые элдэб һонин номуудаар хангадаг болонхой. Нүхэр Арьяин тэдэнэрэй дунда һарадаа хэдэн дахин номуудыень андалдуулдаг байна.

Тэрэ гансаханшье ном асараад ябашадаг бэшэ, харин малшадта ямар ном уншахада туһатайб гэжэ заажа үгэдэг, ойлгогдоогүй асуудалнуудыень эли тодоор тайлбарилжа үгэдэг. Тэдэнтэй шанга уншалга, хөөрэлдөөнүүдые ехэ һонирхолтойгоор тэрэ үнгэргэнэ.

Ном зөөгшын эдэ бүхы хэрэгые малшад ехээр һайшаана. Колхозой суута хонишон Будажап Тулбуреев иигэжэ хөөрэнэ: «Манай агууехэ вождьнор Ленин ба Сталинай ажал-ябуулгын тухай номуудые уншаха ехэ дуратайб. Арьяинай фермэдэмнай номуудые асархадань «Агуухэ баатарнууд» гэжэ ном абаа һэм.

Энэ ном соо Ленин ба Сталинда зорюулһан бурят-монгол арадай дуунууд, сказканууд бии. Арадай агууехэ баатарнуудай образууд ажалдаа амжалтануудые туйлахадам шэнэ хүсэ нэмээнэ».

Мүн хабарай тарилгын үедэ нүхэр Арьяин ниитын хүдэлмэри жэшээтэ һайнаар ябуулна. Тэрэ хадаа 300 гаран уншагшадые хэрэгтэй номуудаарнь болзор соонь хангана. Полевой станууд дээрэ А. В. Суворов ба К. А. Тимирязев тухай хөөрэлдөөнүүдые тэрэ үнгэргөө. Хоца Намсараевай «Алтан зэбэ» гэжэ номые колхознигуудта уншажа үгөө.

Л. Бондаренко.

Һурагшад экзаменуудаа һайнаар үгэнэ

Бичурын аймагай һургуулинуудаар дүүргэлтын ба удаадахи класста ороход экзаменууд эмхитэйгээр үнгэржэ байна.

«Улаан-Одон» колхозой дэргэдэхи ба Харлунска эхин һургуулинуудай 4-дэхи классуудай һурагшад экзаменуудаа илангаяа амжалтатайгаар баряа. Окино-Ключевскын, Шибэртын долоон жэлэй һургуулинуудай 7-дохи классайхидай нэгэниинь шье «2» гэһэн сэгнэлтэ абаагүй. Бичурын дунда һургуулиин 9-дэхи классай һурагшад алгебраар, географяар, 10-дахиие дүүргэгшэд литератураар экзаменуудаа һайн сэгнэлтэнүүдтэйгээр үгөө.

Тиихэтэй хамта Кировай, Калининай нэрэмжэтэ колхозуудай дэргэдэхи эхин һургуулинуудта экзаменуудые үнгэргэхэ гуримые эбдэхэ ушарнууд үзэгдөө. Эдэ ушарнууд аймОНО-гэй хабаадалгатайгаар усадхагдаһан байна.

Ф. Степанов.

Рабселькорой булан

Манай газетэ рабселькорнуудайнгаа урда ямар зорилго табинаб

Хүндэтэ рабселькорнууд!

«Бурят-Монголой Үнэн» газетын редакци рабселькорнуудтаа туһалха зорилготойгоор тусхай булан бии болгоод, «Манай газетэ рабселькорнуудайнгаа урда ямар зорилго табинаб» гэһэн статьягаар тэрэ булангаа эхилбэ. Саашадаа тус буланда «Селькор гээшэ түрүү хүн байха ёһотой», «Газетэдэ хайшан гэжэ бэшэхэб», «Газетын бэшэһэнэй һүүлээр юу хэхэб» гэһэн ба бусад шухала асуудалнуудаар статьянууд толилогдохо байна. Эдэ статьянууд большевистскэ хэблэлэй хэды ехэ ажал хэжэ байһые мэдэхэдэтнай, саашадаа газетэдэ таанарай олоор, зүбөөр ба уран хурсаар бэшэдэг болоходотнай туһалха байна.

☆ ☆ ☆

Манай орон дотор коммунизм байгуулха хэрэгтэ советскэ арадай хүсые элсүүлхын тула, ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхын тула большевистскэ хэблэл тон ехэ политическэ ба эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулна.

Советскэ хэблэл хадаа большевистскэ үнэн үгые олониитын дунда саг үргэлжэ нэбтэрүүлжэ, марксизм-ленинизмын идеяын пропагандые сусаршагүйгөөр ябуулха, общественнэ хүгжэлтын хуули ёһо зүбөөр ойлгохо эрдэмээр советскэ арадые зэбсэглэхэ, коммунистическэ байгуулалтада эдэбхитэйгээр хабаадалсаха, советскэ олониитын һанал бодолые элирхэйлэн мэдүүлхэ ёһотой гэжэ нүхэр Сталин һургадаг. Хэблэлэй эдэ зорилгонуудаа бэелүүлхэдэнь газетэнүүдэй олон тоото рабселькоровско арми ехэ туһа хүргэдэг.

Хүдэлмэришэд ба хүдөө бэшэгшэд хадаа «хүдэлмэришэн-таряашанай хэблэлые байгуулагшад» мүн гэжэ нүхэр Сталин хэлэһэн. Тиимэһээ, большевистскэ хэблэл тушаа манай вождьнорой зааһан заабаринууд хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэдэй корреспондентскэ хүдэлмэридэ сэхэ хамаадана. Рабселькор бүхэн бэшэгүүд, корреспонденцинүүд ба статьянуудаа хэблэлэй урда табигдажа байһан зорилгонуудта тааруулжа бэшэхэ зэргэтэй. Хэблэл хадаа бүхы алдуу дутуунуудые эрид шууд элирүүлэн шүүмжэлхэтэеэ хамта, манай ажабайдалай бүхы һалбаринуудһаа абтаһан бодото, һайн тодорхой эрхим үльгэр жэшээ дээрэ олониитые хүмүүжүүлдэг байна.

Хүнэй ухаан бодолдохи капитализмын элдэб үлэгдэлнүүдые хайра гамгүйгөөр элирүүлхэ ябадал рабселькорнуудай шухала зорилго болоно. Үйлэдбэриие эмхидхэлгэдэ, продукциин шанар һайжаруулгада, мүнгэ зөөри арбилалгада туйлагдаһан һайн жэшээнүүдые газетэнүүдтэ бэшэжэ харуулха хэрэгтэ хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэд анхаралаа табиха зэргэтэй. Дутуунуудые элирүүлэн шүүмжэлэлгэ ба эрхим жэшээнүүдые харуулалга хоорондоо таһаршагүй холбоотой гэжэ һанажа ябаха хэрэгтэй. Промышленностьда, транспортда ба хүдөө ажахыда үргэнөөр дэлгэржэ байгаа социалистическэ мүрысөөнэй эмхидхэлые, тэрээнэй үрэ дүнгүүдые, ажалшадай зохёон байгуулхы үүсхэлээр гараһан бүхы шэнэ юумые эли тодоор харуулхань шухала.

Манай рабселькорнууд эдэ хүндэтэ зорилгонуудаа эрхимээр бэелүүлхын тула редакцитай саг үргэлжэ холбоотой байха зэргэтэй. Рабселькор бүхэн өөрынгөө мэргэжэһэн ба һайнаар шэнжэлжэ үзэһэн асуудалаар гүнзэгы удхатай, баримта һайнтай статьянуудые бэшэхэ ёһотой. Имагтал тиимэ статья эмхидхэхы ба хүмүүжүүлхы нүлөө ехэтэй байдаг. Манай зарим рабселькорнууд, илангаяа һая бэшэжэ эхилһэн хүнүүд, асуудалые хүсэд һайнаар шэнжэлжэ үзэнгүй, баримта багатай зүйлнүүдые эльгээдэг ушар үзэгдэдэг байна. Теэд баримта багатай, удха муутай статья ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ туһалхагүйнь элитэ. Нэгэ асуудал абажа, али бүхы талаһаань гүнзэгыгөөр шэнжэлэн харуулха ба тобшолол хэжэ бэшэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, промышленностиин, транспортын ба хүдөө ажахын түрүүшүүлэй амжалтые харуулхадаа, зүбхэн лэ тэрэнэй показателиие харуулаад хизаарлаха бэшэ, харин тэдэнэй хайшан гэжэ, ямар арга метод хэрэглэжэ амжалта туйлаһаниие эли тодоор харуулха шухала байна. Тиихэдэ түрүүшүүлэй дүй дүршэл бүхы республика дотор дэлгэржэ, бүгэдын шадабари болохо байна. Дутуу дундануудые шүүмжэлхэдээ, нэн түрүүн тэрэнэй гараһан шалтагааниие элирүүлхэ, тэдэниие зайлуулха замые заажа үгэхэ шухала байна.

Рабселькорнууд шоур сахингүйгөөр, үнэн сэхэ большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл хэжэ, манай предприятинуудай, колхозуудай, МТС-үүдэй, эмхи зургаануудай хүдэлмэридэхи алдуу, дутуунуудые хаһа саг соонь элирүүлхэ үүргэтэй. Шүүмжэлэл хэһэн статьянууд тодорхой баримтанууд дээрэ үндэһэлһэн байха ушартай.

Манай рабселькорнууд газетэ, журнал саг үргэлжэ уншаха, өөрынгөө политическэ ба юрэнхы эрдэм мэргэжэлые, бэшэхэ шадабаряа эсэшэ сусашагүйгөөр дээшэлүүлхэ зэргэтэй. Рабселькорнууд хадаа газетэеэ арад зоной дунда олоор тараахын түлөө, политическэ хүдэлмэридэ тэрэниие эрхимээр хэрэглэгдэхынь түлөө, газетын сигналаар хэмжээ абхуулхын түлөө тэмсэхэ ёһотой.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

Яруунада ном худалдалгые тооногүй

Худалдаа наймаанай организацинууд ажалшадые хэрэгтэй номуудаарнь хангаха үүргэтэй. Тиимэһээ, тэдэнэй бүхы магазинуудаар уранһайханай, политическэ номууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ хэрэгтэй номууд элбэг байха ёһотой. Гэбэшье, Яруунын аймпотребсоюзай ба сельпонуудай хүтэлбэрилэгшэд ном худалдалгые оройдоошье тооногүй.

Тэдэнэр ном худалдалга үлүү ажал гээшэ, худалдахадашье ехэ олзо болохогүй юм гэлсэдэг. Энэ ушар тухай олон баримтануудые харуулжа болоно.

Комсомольско сельпогой сельмаг соо эгээл дээдэ полк дээрэнь, хэндэшье харагдахагүй газарта, тооһо шоройдо даруулшанхай оройдоо 11 номууд хэбтэдэг. Тиихэтэй хамта складтань бүхөөр хадагдаһан хабхагтай хайрсаг соо хэдэн олон номууд бии. Тус сельпогой түрүүлэгшэ нүхэр Жданов ба сельмагые даагша нүхэр Перевалов гэгшэд хүдөөдэ номуудые хэншье абанагүй, тиимэһээнь магазинуудтаа номуудые гарганагүйбди гэдэг. Энэнь хадаа советскэ уншагшадые хардаха гэһэн һэдэлгэ бэшэ аал?

Аймцентрдэхи сельмагта номууд мүн лэ хомор. «Мартын 1-дэ инвентаризациин болоходо номуудаа прилавок дороо хэһэн аад лэ, тэндэһээ гаргахаяа мартажархёо һэмди даа»,—гэжэ сельмагые даагша нүхэр Греков һанаа амарханаар хөөрэнэ. Теэд, прилавок доронь харахадамнай миил хэдыхэн номууд байгаа һэн.

Яруунын мяханай совхозой № 5 магазинда хүүгэдэй оройдоо 3 номуудһаа ондоо юушье байхагүй. Магазиниие даагша нүхэр Баширов өөрөө номһоо байха газетэнүүдыешье уншадаггүй юм. Иимэ хүн ажалшадые номуудаар яагаад һайнаар хангаха гээшэб?

Аймагай хүтэлбэрилхы организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ тэсэшэгүй байдалые мэдэжэ байгаад ямаршье хэмжээ абанагүй. Ажалшадай дунда номуудые тарааха гээшэ политическэ удхашанартай хүдэлмэри мүн гэжэ Яруунын аймпотребсоюзаархидай ойлгохо саг тулаа.

К. Данилин.

НҮХЭД КОЛХОЗНИГУУД! САБШАЛАНГАА ҺАЙЖАРУУЛААЛ ҺАА, МАЛДАА ТЭЖЭЭЛЭЙ БАТА БЭХИ БАЗА БАЙГУУЛХАТ!

☆ ☆ ☆

Колхознигуудай эршэмтэй тэмсэл

1950 ондо сабшалангай үндэр ургаса хуряажа, үхэр малдаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байһан «Улаан Эрхирик» колхозой гэшүүд горьтой хүдэлмэри хэбэ. Колхозой луговод Ж. Раднаевай хүтэлбэри доро 300 гаран га сабшалан, мүн 100 гаран га тарилга уһалха һубаг канава малтагдаа. Тэрэшэлэн сабшалан дээрэ 4700 ашаа наг шэбхэ зөөгдэһэн, 200 гектар сабшалан модо, шулууһаа сэбэрлэгдэһэн, 10 гектарай һөөг бургааһан арилгагдаһан байна.

Майн турша соо эндэ 6 дахин воскресник эмхидхэгдэжэ, сабшалан дээрэ колхознигууд олоороо гараа. Тэдэнэр сабшалангые модо, шулууһаа сэбэрлэхэ, наг шэбхэ зөөхэ мэтын хүдэлмэринүүдые хэһэн байна.

Д. Дагбаев.

Луговодуудай магтаалта ажал

Тарянанажалай гурбадахи бригадын луговодууд Н. Очиров, Д. Бадмацыренов гэгшэд үнгэрэгшэ жэлдэ 150 гектарһаа га бүриин 50 центнер үбһэ хуряаһан юм. Мүнөө эдэнэр тушаажа абаһан сабшалангайнгаа бүхы талмайһаа үргэлжэ үндэр ургаса туйлаха уялга абаад, тэрэнээ бэелүүлжэ байна.

Дүүрэн бэшэ мэдээгээр эдэ луговодууд 1470 гектар газар уһалаад, мүнөө сабшалангай модо, шулууе сэбэрлэжэ байха юм. Эдэнэрэй ажалые Мухаршэбэрэй аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозойхид ходо магтадаг.

Э. Очиржапов.

Шухала хэрэгые хойшонь татана

1950 ондо сабшалангые эрид һайжаруулжа, үбһэ ногооной үндэр ургаса хуряахын тулада имагта ехэ оролдолго хэрэгтэй. Гэбэшье, Кударын аймагай олонхи колхозууд сабшалан һайжаруулха хэрэгтэ тон бага оролдолго гаргана. Республикын колхозуудта сабшалан һайжаруулха хэмжээ-ябуулганууд тухай БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой гараһанһаа хойшо олон хоногой үнгэртэр эндэхид өөдтэй хүдэлмэри хээгүй байха юм.

Аяар мүнөө хүрэтэр сабшалан дээрэ нэгэшье ашаа наг шэбхэ гаргаадүй байһан колхозууд эндэ бии. Тэдэнэй тоодо Кударын, Шараголой сельсоведүүдэй колхозууд оролсоно. Мүн Ленинэй нэрэмжэтэ, «Красный пограничник» ба бусад колхозууд үтэг хэхэ, газар уһалха мэтын шухала хэмжээнүүдые үнгэргэнэгүй. Тэрэшэлэн Ехэ-Кударын сомсоведэй колхозууд энэ шухала хэрэгые тон ехээр хойшонь татана. Эндэхи колхозууд газар уһалха, наг шэбхэ гаргаха түсэбүүдээ хахадлаашьедүй.

Сомон дотороо сабшалан һайжаруулгын тон муугаар ябуулагдажа байһые мэдэжэ байгаад, Ехэ-Кударын сомсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр Пепеляев энэ хүдэлмэриие түргэнөөр ябуулхын түлөө оройдоошье оролдонгүй, һанаа амар һуудаг.

Сабшалан дээгүүр колхознигуудай, мүн хүдэлмэришэд, албахаагшадай олоороо гаралга эндэ эмхидхэгдэдэггүй шахуу.

Адуу малда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха шухала хүдэлмэри эндэ юундэ хангалтагүйб гэхэдэ, аймагай хүтэлбэрилхы организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд сабшалан һайжаруулгые түргэдхэхэ тушаа колхозуудай болон сомсельсоведүүдэй хүтэлбэрилэгшэдһээ шанга эрилтэ хэнэгүй. Ажалшадай депутадуудай аймсоведэй гүйсэдком сабшалан һайжаруулха түсэбүүдые колхозуудта хүргэһөөрөө һанаагаа амараад, тэрэнэй дүүргэлтые хангаха хэмжээнүүдые абаадүй байһаар. Тиихэлээр зарим колхозуудайнь хүтэлбэрилэгшэд сабшалан дээрэ шухала тооной мори унаа болон хүдэлмэришэдые гаргаадүй байха юм.

Республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой эрилтын ёһоор сабшалан һайжаруулха хүдэлмэриие ябуулжа, малдаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулха ябадал колхознигуудай нэрэ хүндын хэрэг мүн.

А. Шатуев.

Хубилалта болоодүй байһаар

«Республикын колхозуудта сабшалан һайжаруулха хэмжээ-ябуулганууд тухай» БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1950 оной апрелиин 14-нэй тогтоолой дүүргэлтын ябаса тухай БМАССР-эй Совминэй тогтоол соо Хориин аймагта сабшалан һайжаруулха хүдэлмэриин хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэжэ байһаниинь тэмдэглэгдээ һэн. Тэрэ гэһээр олохон хоног үнгэрөө. Гэбэшье, Хориин зарим колхозуудта хубилалта үшөөл болоодүй байһаар.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Норбоев, партийна организациинь секретарь нүхэр Дамбаев) адуу малаар нилээд олон аад, тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын түлөө хүсэд оролдолго гаргадаггүй. Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ колхоз үбһэ тэжээл багаар абаһан дээрэһээ 1949—50 онуудай үбэлжэлгын үедэ малаа олоор хорооһон байна. Үбэлэй үедэ аймаг дотор гарзалһан бүхы малай аяар 50 процентнь Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо тудана. Теэд, колхозой хүтэлбэрилэгшэд үнгэрэгшэ жэлэйнгээ алдуунуудһаа һургаал абангүй, харин тэрэнээ дабтажа байна. Сабшалан һайжаруулха хүдэлмэри эндэ тон хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Наг шэбхэ зөөхэ, үтэг хэхэ, сабшалан уһалха мэтын хэмжээ-ябуулгануудай түсэб таһалдаха аюулда хүрэжэ байна.

Тэрэшэлэн Кировай, Калининай нэрэмжэтэ, «Арбижал» колхозууд сабшалан һайжаруулха хүдэлмэриие баһал муугаар ябуулна. Эдэ колхозууд наг шэбхэ зөөхэ түсэбөө 16—33 процент, үтэг хэхэ түсэбөө 8—28 процент дүүргэһэн байна. Тэндэ энэ шухала хүдэлмэриин һаатажа байһан шалтагаан юуб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, сабшалан дээрэ шухала тооной мори унаа болон колхознигууд гаргагданагүй. Хоёрдохёор, правленинүүдэй түрүүлэгшэнэр ба партийна организацинуудайнь секретарьнууд сабшалан һайжаруулха хүдэлмэриин удхашанарые хүсэд сэгнэнэгүй. Харин тэрэниие хойшолуулжал байһаар. Гурбадахяар, аймагай хүтэлбэрилхы организацинууд хадаа сабшалан һайжаруулха тухай БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые бэелүүлхэ тушаа колхозуудһаа шанта эрилтэ хэнэгүй.

П. Ринчинов.
Б. Намжилон.

Стадиомнай заһабарилагданагүй

Хэжэнгын аймцентрын хүдэлмэришэд, албахаагшад сүлөөтэй сагаа стадион дээрэ үнгэргэхэ ехэ дуратай юм. Гэбэшье, стадион дээрэ ариг сэбэрые сахиха хүдэлмэри орой хэгдэнэгүй, миил хаягдашанхай.

Стадион соомнай үхэр малай зоргоороо ябадаг байбашье һаань, эбдэрһэн хоройгоо заһабарилха тушаа аймагай физкультура ба спортын комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Доржиев оролдолго гарганагүй. Мүн бороо хурын ороходо тэндэ уһа шабар дүүршэдэг. «Иигэжэ хаягдашаһан стадиондо ямар спортивна наадан болохо һэм» гээд залуушуул эндэ ерэхээшье болишоо.

А. Жамбалдоржиев.

Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй бюрогой пресс-конференци дээрэ

ЛОНДОН, июниин 3. (ТАСС). Сессиингээ заседаниин дүүрэһэнэй һүүлээр, эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй бюрогой тэшүүдээр июниин 1-дэ зарлагдаһан пресс-конференци дээрэ английска ба гадаадын 40 шахуу корреспондентнүүд байлсаа.

Эб найрамдалай тала баригшадай Уласхоорондын хүдэлөөн асари еһэ далайсатай болоод, энэниие буржуазна хэблэлшэ тоонгүй байха аргагүй болонхой. Тус пресс-конференци дээрэ ниигэ олон корреспондентнүүдэй байһан ушар энээгээр лэ тайлбарилагдана. Буржуазна газетэнүүдэй корреспондентнүүд ганшал болоһон тактикаяа хэрэглэжэ, эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөнэй үг зорилгые буруугаар харуулха оролдолго гаргаһан, элдэб эсын асуудалнуудые табиһан байна. «Политика» гэжэ титовска газетын лондонско корреспондент Судич иланхая нэгэрүүгээр асууһан байна.

Пресс-конференциие профессор Бернал нээгээ. Лондонско сессиин үедэ ямар зорилгонуудые шиидхэһэн тухайдаа хөөрэбэ. Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй гол зорилгонь юуб гэхэдэ, Стокгольмско уряаа гар табилгые бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ябадал болоно, энэ кампаниимнай эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн хоёрдохи конгрессэй Генуядэ нээгдэхэ хүрэтэр үргэлжэлхэ юм гэжэ профессор Бернал хэлэбэ.

Стокгольмско уряае Советскэ Союзай арадуудай нэгэн һаналаар дэмжэжэ байһан тухайда омогорхолтойгоор мэдүүлһэб гэжэ А. Корнейчук хэлэбэ.

Үгэеэ үргэлжэлүүлэн, А. Корнейчук ингэжэ хэлэбэ: «Бүхы оронуудай арадууд ба эб найрамдалай хүсэнүүд хадаа дайн сэрэг зайсуулжа шадаха түгэс шадалтай байна. Эб найрамдалда дуратай оронуудай хүсэн дайнда эсэс табихые хүсэнэ. Бүхы арадуудай хоорондо ханилсаа ба хани барисаа тогтоохые дэлхэйн арадууд хүсэнэ. Мүн советскэ хүнүүд энэниие хүсэдэг байха юм».

Поль Робсон ингэжэ мэдүүлээ: «Бидэнэр, прогрессивнэ Американ түлөөлэгшэд хадаа мүнөө фашистска ябуулгын гуламта болоһон орон дотор байһанаа мэдэрнэбди. Эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ американецүүд туйлай еһэ харюусалга даадаха ёһотой. Эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөн Америка дотор үдэрһөө үдэртэ бэхижэнэ гэжэ би омогорхолтойгоор хэлэжэ шадаха байнаб. Стокгольмско уряада ойрын хэдэн һара соо олон миллион гар табюулха байхаби. Амгалан байдалда дуратай олон миллион американска хүдэлмэришэд, гэгээрэлэй ажал-ябуулагшад, хэдэн миллион негрнүүд эб найрамдалай лагерине һайшаан дагана».

Атомна бомбо түрүүлэн хэрэглэһэн оронай правительстые сэрэгэй гэмтэндэ тоолон зэмэлхэ тухай дурадхалые харгы дээрэ бэелүүлхын тула эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгресс ямар алхамуудые хэхээр хараалжа байнаб? Хэн сэрэгэй гэмтэн бэ, хэн бэшэб гэһэн асуудал илагша оронуудаар лэ тодорхойлогдон шиидхэгдэхэ байһые хараада абтаха гээшэ бээ? гэжэ лондонско «Санди Пикторизл» газетын корреспондент асууба.

Тиихэдэнь Поль Робсон иимэ харюу үгөө:

«Атомна бомбо» анха түрүүн хаяһан орон дайнда илаха юм гэһэн ойлгомжо Холбоото Штадуудта байдаг байгаа. Энэ этигэлынь мүнөө тиимэшье еэ бэшэ болонхой».

Д' Арбусье нэмээжэ хэлэбэ: «Бидэ политическэ организаци бэшэбди. Энэ уряае ООН-эй дэмжэхэнь ба энэ уряада гарнуудаа табихынь дэлхэйн бүхы оронуудай правительствонуудые гүйхэнь хүсөхэ байнабди».

Удаалуулан Лаффит үгэ хэлэхэ зуураа, ингэжэ мэдүүлбэ: Стокгольмско уряада 100 миллион хүнэй гар табяад байһан баримта хадаа атомна бомбо түрүүлэн хэрэглэһэн ямаршье правительстые арадууд өөһэдөө хэһээжэ шадаха байһанай гэршэ болоно. «Манай амжалтын эшэ нүхэсэл юуб гэхэдэ, хэдэн зуун миллион гар табилга суглуулха ябадал болоно».

Энэ асуудалда харюусан, А. Корнейчукай мэдүүлһэниинь: хэдэн хүниие мэхэлжэ шадагдаха байһашье һаань, дэлхэйн бүмбэрэгэй бүхы хүн зониие мэхэлжэ шадагдахагүй, атомна бомбо хэн түрүүлэн хэрэглэлэб гэжэ арадууд мэдэхэл байха.

Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй составһаа эб найрамдал хамгаалха югославска национальна комитет юундэ гаргагдааб, Югославиин элдэгэһэн резолюциие Саг үргэлжын комитедэй бюро зүбшөөн хэлсээ гү гэжэ титовска журналист Судич асууһан байна.

Д' Арбусье иимэ харюу үгөө: эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй пленарна заседаниинууд лэ шиидхэгдэхэ ёһотой асуудалнуудые комитедэй бюро зүбшөөн хэлсэхэ ёһогүй. Римдэ болоһон пленарна заседани дээрэ югославска делегациин байлсахые зүбшөөгөөгүйн шалтагаан юуб гэхэдэ, югославска делегаци өөрынгөө правительствын хараа бодолһоо хагасахые хүсөөгүй. Югославска правительство үүргэнь эли болонхой. Югославска правительство хадаа Стокгольмско уряада гар табилга суглуулхые хорижолһон байна.

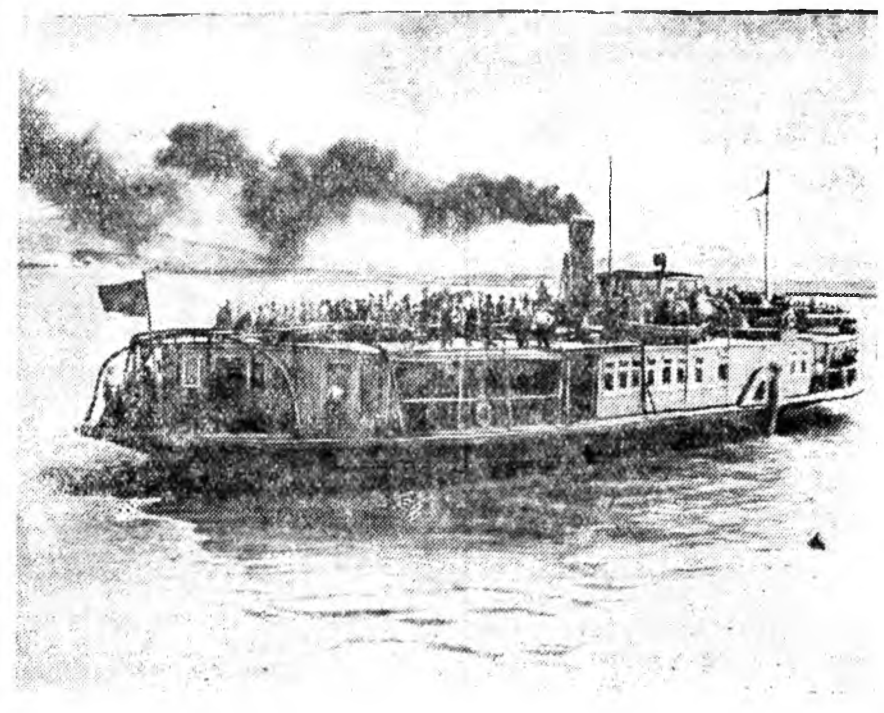
Гэхэ зуура, эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн хүдэлөөн хадаа Стокгольмско сессиин шиидхэл барилнуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ бүхы югославуудые халуунаар угтахаар хэзээдэ бэлэн байна.

Югославида ябаад бусахые Поль Робсон юундэ хүсэнэгүйб гэжэ титовец Судич асууба. Франкистска Испанида хүрэхэ дурагүй байһан тиимэл шалтагаануудаар Югославида ябаагүй ошохо хүсэлгүй байнаб гэжэ Робсон харюусаба.

Баруун Африкын нютагай хүн зон эб найрамдал хамгаалгын кампанида али зэргээр хабаадажа байһан тухайдань д' Арбусье хөөрэбэ. Эб найрамдалай условидо ябаа Баруун Африкадахи нютагуудай 25 миллион зон колониальна дарлалтаһаа сүлөөлхын түлөө тэмсэл амжалтатайгаар ябуулжа шадаха байһанаа айлган гэбэ.

США-тахи байдал тушаа тогтон хэлэжэ зуураа, Поль Робсон ингэжэ тэмдэглэбэ: дайнай лагерине үсөөхэн хүнүүд толгойлно, зүгөөр, тэдэнэр хадаа дюпонууд, морганууд ба бусад мэтын томо капиталистнууд байха юм. США дотор байһан сэрэгэй галзуурал һужарөөгдэнэ, тэрэнэй түрүүшын хохидоошодынь Америкэдэхи прогрессивнэ хүнүүд болоо. Энэ галзуу ябуулгаһаа шалтагаалан США дотор гражданска эрхэ сүлөө дарагдана, тэрэшэлэн хүдэлмэришэд ба либеральна ажалябуулагшад мүрдэгдэн хашагдана.

Пресс-конференциин түгэсхэлдэ профессор Бернал ингэжэ хэлээ: эб найрамдал хамгаалгын кампани һаял эхилжэ байна. Олон оронууд дотор еһэ амжалтануудые туйлагдаа. Зүгөөр, зарим оронуудта, тэрэ тоодо Англида, тус кампани һаял ябуулагдажа эхилээ.

Городой ажалшад үбгэн залуугүй гоёор хубсаланхай, Сэлэнгын эрье тээшэ хүхюутэй, дуратайгаар алхалаадана.

Шэнээр бүридэһэн үһан замай вокзалайлшалые хүндэтэйгөөр угтаба. Тэндэһээ һайхаар түхеэрэгдэһэн «Валерий Чкалов» ба «Сергей Лазо» гэжэ пассажирска пароходууд Сэлэнгэ голые үгсэн, холын хараанда ногоорон байһан шугы шэглэн зорино.

Бүтүү ногоон шугы бургааһатай, сэсэг набшаар бүрхөөгдэһэн зулгэ ногоон дээрэ ошоһон тэдэ зон амаралтаяа ашагтай һайнаар, культурнаар үнгэргөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Валерий Чкалов» пароход Сэлэнгын олтирог тээшэ зорижо ябана.

О. Зенинин фото.

Артистнар колхозуудта гарахань

Бурят-Монголой передвижной драматическа театрын артистнарһаа бүридэһэн бригада һаяын үдэрнүүдтэ Хориин, Хэжэнгын, Яруунын ба Мухаршэбэрэй аймагуудай колхозуудта гарахань.

Бригадын составта БМАССР-эй габьяата артистнар Ринчино, Миронов, артистнар Дондуков, Абашеева, Хаптагарова, балетэй артистнар Тепхесова, Дамбуев, дуушан Бадмацыренова оролсоно. Тэдэнэр А. Школьник гэгшын «Түрүү зэргэдэ» «Түрэл хүнүүд», Н. Балданогой «Шухала телеграмма», Л. Шадаевай ба Д. Хилтухинай «Холын гүүртэдэ» гэһэн пьесэнүүдые ажалшадта харуулха юм.

«Шухала телеграмма» гэжэ пьесэ болбол таряа хуряалгын үедэ болодог байһан социалистическэ мүрысөөндэ зорюулагданхай. «Холын гүүртэдэ» гэжэ пьесэнь нингын ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөлгын З жэлэй түсэбые манай республикын малшадай амжалтатайгаар дүүргэжэ байһаниие харуулна.

Мүн бригадын табиха концертнүүдэй программа соо советскэ композиторнуудай дуунууд, СССР-эй арадай танцанууд оролсоно. Тус бригада аймагуудаар 3 һара үлүүтэй хугасаа соо ябаха юм.

А. Донатти.

Мэргэжэлээ шэлэлгын вечер

Һаяхан Улан-Удын басагадай № 2 дунда һургуулиин дирекци 10-дахи классай һурагшадта зорюулжа, мэргэжэлээ шэлэлгын вечер үнгэргэбэ. Энэ вечертэ городой эмхи зургаанууд ба предприятинуудай хүдэлмэришэд, багшанар, врачнар, инженернүүд, агрономууд ба бусад мэргэжэлтэд байлсаба.

Вечертэ хабаадалсаһан айлшад өөһэд өөһэдынгөө мэргэжэл тухай һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэбэ.

Тобшо һонинууд

◆ **Спортивна командануудай.** Кяхтын ород дунда һургуулиин комсомольско эхин организациин үүсхэлээр тэндэ волейбольно, баскетбольно ба футбольно командануудай эмхидхэгдэбэ.

◆ **Һонирхолтой лекцинууд.** Һаяхан Сосново-Озерскдо (Ярууна) научна ба политическэ эрдэм дэлгэрүүлхэ Бүхэсоюзна обществын гэшүүн Гершман—Уласхоорондын оршон байдал тухай, аймагай сэрэгэй комиссариадай хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Петров—ородой агуухэ полководец А. В. Суворов тухай һонирхолтой лекцинүүдые уншаба.

◆ **Гүрэнэй ород драмын театрын артистнар** Хэжэнгын аймагта ерэжэ, «Иван Царевич ба хүхэ шоно», "Гоё һайхан Василиса" г. м. куколына номернуудые харуулба.

◆ **Һуралсалай жэлдэ бэлэдхэнэ.** Кяхтын долоон жэлэй бүрэт һургуулин һайнаар ябуулжа байна. 500 кубометр түлеэ бэлэдхэхэд, тэрэнэйнгээ 300 кубометрыень һургуулиингаа газаа оруулба. Мүн 20 партануудые заһабарилаа.

◆ **Һургуулиингаа газаагуурхие ногоорүүлбэ.** Сосново-Озерскын дунда һургуулиин (Ярууна) һурагшад һургуулияа тойрүүлжа 320 гаран эшэ бургааһа, шэнэһэ, хуһа болон бусад модоные тариба. Тэрэшэлэн һургуулиин интернадта байдаг һурагшад өөһэдынгөө гэрые тойруулан модоные һуулгаа.

Ц. Дандаров.

Налогуудые багадхаха тухай Хитадай гүрэнэй захиргаанай соведэй декрет

ПЕКИН, июниин 2. (ТАСС). Синьхуа агентствын дамжуулһанай ёһоор, Хитадай арадай Центральна правительствын гүрэнэй захиргаанай совет хаяа Хитадай һая сүлөөлэгдэһэн районуудта энэ оной түрүүшын хахадта ургаһан ороохото культурануудай ургасын налогые багадхаха тухай декрет тунхаглаба.

Налогуудые еһээр багадхалга хадаа национальна экономикые хүгжөөхэдэ, илангаяа хүдөө ажахые нэгэн бодхоохо ба хүгжөөхэдэ һайн арга боломжонуудые бии болгохонь һажэгүй гэжэ «Женьминьжибао» газетэ шэнэ декрет тухай бэшэбэ.

Урда Кореядэ партизануудай амжалтата ябуулганууд

ПРАГА, июниин 2. (ТАСС). Пхеньяннаа Телепресс агентствын корреспондентын дамжуулһанай ёһоор, энэ оной апрель соо урдакорейска партизанууд лисынмановска 2900 солдадууд ба полициинхидые усадхаа гэжэ урда-корейска «Норионгдэ» гэжэ газетэ мэдээсэнэ. Партизанууд 1400 байлдаануудые хэбэ.

Ажалай Бүгэдэнниитын конфедерациин амжалта

ПАРИЖ, июниин 2. (ТАСС). Францийн түмэр замай транспорт дээрэхи социальна страхованиин органуудта һунгаха һунгалтануудта дээрэ ажалай Бүгэдэнниитын конфедерациин (ВКТ) туйлаһан амжалтые демократическа хэблэл тэмдэглэнэ.

ВКТ-гэй спсогоор 896 делегадууд, ФКХТ-гэй спсогоор — 18, «Форс Увриерэй» спсогоор — 10, ФКХТ болон «Форс Увриерэй» ниитэ спсогоор 1 делегат һунгагдаа.

ВКТ-гэй кандидадуудта үгтэһэн голосуудай тоонь урдын һунгалтануудай үеыхитэй сасуулхада энэ жэлдэ нилээд олон байба.

Эдир туристнуудта маршрут

Улан-Удын оршон тойроние мэдэхэ гүт?

Манай үргэн еһэ республика дотор нуурнууд ба гол мүрэнүүд олон, ойн тайга ба уула хадануул элбэг, тэрэнэй газар доро барагдашагүй баялигууд бии. Мүн ургамалайн болон амитадайн аймагууд баян ба олон янзын юм. Манай эдир туристнуудта ябажа үзэхэ газар дайда, шэнжэлэн үзэхэ юумэнүүд яһала бии. Манай хизаарай номин эрдэни—Байгал нуур үзэсхэлэн һайхан байдаг. Олонхи һурагшад Байгал дээрэ ошожо үзэхые эрмэлзэдэг. Һурагшад ба һурагшанар холын һонин маршрут бадардаг. Тус эрилтэнүүдтэ харюу болгон, «Түрэл хизаар соогуур ябаха аяншалганууд» гэһэн юрэнхы гаршагтай нэгэ хэдэн статья толилхонхай.

Анха түрүүшынгээ аяншалгада Улан-Удэ городой оршон тойроноор ябажа үзээ.

Үдэ голой саана ошохо замдаа түрүүшын зогсолто Сталинай улицада, амбулаториин дэргэдэхи дабаан дээрэ хэе. Манай үдэ ехэ һонин үзэгдэл нээгдэнэ. Тээ холо, горизонт дээгүүр хадануул байна, тэдэ Үдэ гол тэшэ табсантан байна. Үдэ голой адагынь Сэлэнгэдэ шудхахадаа гол газар бии болгоо. Энэ гол газар, эдэ табсантуудай хэзээ хаана гэд бии болооб? Бидэ мүнөө Үдэ голой эртэ урдын эрье дээрэ байна бэшэ гүбди? Хэрбээ эрье һаа, энэмнай эрьеын тэмдэгүүдтэй байха ёһотой. Энэ тангын эрмэг дээгүүр Үдэ гол хүрэтэр ошоё. Юу харанабиди? Шулуун бии, тэдэнэй заримынинь муливдашанхай, элэн элэбэг. Энэ эрьеын үһаар бии болодоһонинь эли. Урдань, үһан тон үндэр дээрэ байгаа. Харагты, тус эрье эртэ үеэ үндэр газартаа барилсашаһан элэнэн шулуун хоёрһоо бүридэнхэй. Багсаахада, энэ газар хэзээ нэгэтэ үһан дороо байгаа ёһотой. Шалгажа үзэе.

Эрдэмтэдэй ба академик Обручевэй бэшэһэн номуудта хандая. «Селенгинскэ Даури» гэжэ ном абажа үзэе. Тиихэдэмнай Сэлэнгэ Үдэ хоёрой эрье хадаа юрскэ породонуудһаа, элэн шулуунуудһаа, зарим хубинь нуурнуудай өлөнһөө (нюур 93), мүн юрскэ ба третична тунамалнуудһаа бүридэнхэй юм гэжэ элирбэ.

Тиимэ хадаа, энэ эрье тон эртэ урда сагай болоно. Юрскэ үе энээнһээ урда 200 миллион жэлэй саана, харин третична үе—40 миллион жэлэй урда байгаа. Тиихэдээ энэ эрье, тухайлхада, 200 миллион жэлэй саана бүридэжэ эхилээ.

Эдэ породонуудай хороонь бүри эртэ урдын слойнууд байдаг. Третична тунамалнуудай дээдэ тээ хожомой, третична үеһөө һүүлдэхи нуурнуудай тунамалнууд байна. Тиимэ хадаа, Улан-Удэ городой оршон тойрон газарнуудта нуурнууд бии байһан болоно. Тэдэнэр хэдэн үеэ һэлгэгдээ: тэдэнэр нэгэ үе хатадаг, нэгэ үе дахин бии болодог байгаа.

Бидэ, тиихэлээрээ, Үдэ голой тон эртэ урда сагай байһые элирүүлбэ гээшэбди. Энэ гол хадаа третична нуурнуудай хатаһанай һүүлээр, тайлбарилан хэлэхэдэ 40 миллион жэлэй саана бии болоо. Тиихэдэ Галуута-Нуурай шулуун нүүрһэн юрскэ үедэ, тайлбарилан хэлэхэдэ, 200 миллион жэлэй саана бии болоо гээшэ. Шулуун нүүрһэнэй юрскэ үеын ургамалнуудай сараануудые ойворһобин, тэдэ ургамалнуудһаа түс нүүрһэн бии болоо. Тиимэ нүүрһэн голой соохи Лысаягора гэжэ газарта бии юм.

Мүнөө оршон тойрон байгаа хадануудые шэртэн хаража үзэгты. Тэдэнэй янза түхэлынь далайнууд ба нуурнуудай оёор байһан янзатай. Тэдэнэр үһан доро булагдаад байгаа гээшэ гү? Тэдэндэ дүтэлэн ошожо, шэнжэлжэ үзэе. Тэдэнэй орой дээрэһээ гол мүрэнэй ба нуурнуудай тунамалнуудые оло болбо. Тиимэ болохолоороо, манай городой бүхы территори үһан доро булагдаад байһан болоно. Үһан сооһоо эгээ үндэр хадануудынь бултайгаад байгаа.

Мүнөө ингээд бидэ Медведчиково-падь гэжэ газарта ошое. Энэ үргэн жалга соогуур байсан горхон урдажа байна. Тус горхоной хажуу талаар хабсагайнууд жэрылдэнэ. Эдэ хабсагайнуудые хаража үзэхэдөө, тэдэнэй элдэб породонуудһаа бии болоһые элирүүлхэт. Тэдэнэр тон сложно условинууд соо бии болонхой. Һургуулиингаа музейдэ табихаа тус породонуудай жэшээнүүдые суглуулжа абагты, мүн ургамалнуудай дээжые түүжэ абагты.

Саашань амитанайнь аймагые шэнжэлжэ үзэе. Амитанайнь аймаг эртэ урда сагайхида адли гү, али ондоо болошоо гү гэжэ тогтоое. Жалганууд соогуурын ябажа, шэртэн харахада, үһанда угаагдажа нураһан газарнуудһаань үхэжэ дууһашаһан, эртэ урда сагай амитануудай: носорогой, мамонтын, абарга томо бугын, хадын хониной ба бусадай яһануудые олохобди.

Эдэ амитануудые ямар үе сагта хамаадуулхабибди? Тэдэниие мульһэтэлгын үенүүдтэ хамаадуулдаг, тиимэ үенүүд гэхэдэ манай эндэ гурба байһан юм.

Мамонт гээшэ ямар амитан бэ? Энэ хадаа зааннуудай түрэлэй юм, зүгөөр бэень үдхэн нооһор хушаатай байгаа. Заан гээшэ дулаан оронай амитан. Тиимэ хадаа, энэ дулаан уларил байгаа. Тэрэнь хожомоо хүйтэрөө бэ. Энээнһээ боложо, урдань нюсэгэн арһатай байһан мамонтнуудта үдхэн нооһон ургажа эхилээ, тиин тэдэнэр даарадаггүй болоо. Мүн тиимэ юумэ носорогуудта тохёолдоһон байгаа.

Эдээнһээ гадна манай эндэ мүн страусууд, нармагшангууд байһан юм. Эрдэмтэд тэдэнэй үлэгдэлнүүдые олоо һэн. Эдээнһээшье урдын амитадай (гүрбэлэйнүүдэй, динозавrnуудай) үлэгдэлнүүдые олоһон байгаа.

Ингэжэ бидэ тус газарай түхэл шарайн, амитанайнь ба ургамалайнь аймагай хубилһые элирүүлбэбди.

Тэрэ сагта эндэ хүнүүд бии байгаа гү, байгаа һаа тэдэнэр хэдыдэ эндэ бии болоо гэжэ элирүүлээ. Городһоо 20 километрын газарһаа эртэ урдын хүнэй шулуун зэмсэгүүд олдоһон байгаа, тэдэнь 15—20 мянган жэлэй саанахи байба. Бидэ наринаар шэртэн ябажа хараа һаа, элдэб зэһэмал шулуунуудые олохобди. Тэдэ хадаа эртэ урда сагай хүнүүдэй арһа сэберлэдэг хюһуур, шулуун хутаганууд байха юм. Мүн шабар ампартануудай бутархайнууд олдохо. Медведчиково-падь гэжэ газарта хүнүүдэй энээнһээ урда тээ 5—10 мянган жэлэй саана һуудаг байһан ба мэдэхэбди.

Мүнөө ингээд Сэлэнгын үндэр эгсэ эрьеэр ябажа, бидэ хүнүүдэй эртэ урдын могилануудые олобобди. Эндэһээ шулуун зэмсэгүүдые (сахюурлаар хэһэн хюһуур, һүхэ г. м.) олохобди. Мүн металлаар (түмэрөөр ба бронзоор) хэһэн зүйлнүүд олдохо. Шулуун зэмсэгүүдэрэ тухайлхада, 4000—5000 жэлэй саана эндэ хүнүүд һуугаа.

Мүнөө Сэлэнгын эрьеые зүбшаад, гэдэргээ бусая. Олоһон үзэһөө гэртээ шэнжэлжэ үзөөд, ехэ сэй тобшолол гаргахабди.

Зуураа бидэ элһэ, хайр шулуунуудые харахабди, эдэнэр элдэб шулуун породонуудай һандархаһан бии болоо.

Энэ багахан аяншалгамнай юу харуулбаб? Һонин юумэ үзэхэ харахын тула заабол холо ошоһоноо хэрэг үгы юм байна. Юрэнь гайхалтай һонин зүйлнүүдые элирүүлхын тула нарин нягтаар ажаглаха, олон юумэ мэдэхэ, үзэһэн харааһанаа тобшолжо шадаха хэрэгтэй байна. Бултые хүнгэн бэлээр үзэжэ болохогүй. Һайһаар юумэ шэнжэлжэ үзахын тула эрэлхэг зоригтойгоор, тэсэмгэйгээр эрдэмдэ һурала гэ, үсэд оролдолго хэрэгтэй. Эдэ бүхы шанарые өөртөө хүмүүжүүлхэ шухала. Тиихэлээрээ таанар байгаалиин түхэые бэлээр унщадаг, байгаалиин нюусануудые тайлбарилха шадабаритай болохот.

Тиихэдээрээ таанар байгаалиин хүгжэлтын хуули ёһонуудые, тэрээнэй баялигуудые мэдэжэ абахат, тиигэжэ тэрэ баялигуудыень өөрынгөө Эхэ оронай ашада туһалан дүүрэнээр хэрэглэжэ шадаха болохот.

С. Костарев.

СПОРТ

Футболоор РСФСР-эй түрүү һуури эзэлэлгэ

Июниин 4-дэ БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ Улан-Удын «Динамо» спортивна обществын футболистнар Иркутскын ОДО-гой (офицернүүдэй окружной байшан) командатай уулзаба.

Энээнэй урда тээ Иркутскын ОДО-гэй команда Читын ОДО-е 5:2 тоотойгоор илаһан байгаа.

Айлшад абаһаар добтолжо хэбэ. Динамынхид хамгаалалгынгаа линиие түрүүшын таймда бухөөр бэрижа, наадалгынгаа 40-дахи минутада айлшадайнгаа ворота руу түрүүшын бүмбэгэ сохижо оруулаа.

Хоёрдохи таймда иркутскынхид улан-удынхидэй ворота руу хоёр бүмбэгэ сохижо оруулаад, матч болбол айлшадай илалтаар 2:1 тоотойгоор дүүрэбэ.

„Локомотивай" илалта

ЧИТА. Июниин 4-тэ «Динамын» стадион дээрэ Улан-Удын «Локомотив» Читын офицернүүдэй окружной байшангай командатай уулзажа, футболоор РСФСР-эй түрүү һууриие булялдаба.

Тус матч локомотивынхидай илалтаар, 2:1 тоотойгоор дүүрэһэн байна.

БМАССР-эй түрүү һуури эзэлэлгэ

Велосипедээр урилдаан

Велосипедэнэ спортоор БМАССР-эй түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн городуудай ба хүдөөгэй велосипедистнэрэй дунда үнгэргэгдэжэ эхилбэ.

Июниин 4-дэ Кяхтын тракт дээрэ эрэшүүл ба эхэнэр велосипедистнэр гаража, шоссейно харгыгаар урилдаба. Республикын чемпионой нэрээргэ олохын тула эрэшүүл 20 километртэ, эхэнэрнүүд 10 километртэ урилдаагаа.

Түрүүшээр эрэшүүл, удаань эхэнэрнүүд урилдаба.

Нүхэр Комболин («Наука») стартдээрэһээ арбан дүрбэдэхи хүн гараһан аад, финиш дээрэ хамагһаа түрүүлэн, дистанцида 38 минута 15 секунда соо гаталжа, түрүү һуури эзэлээ. Хоёрдохи һууриие Труннев («Локомотив») гараа.

Хүдөөгэй велосипедистнэрэй дундаһаа Геннадий Кондратьев (Кабанск) түрүүлжэ, республикын чемпионой нэрээргэ олобо.

Эхэнэрнүүдэй урилдаанда городой велосипедистнэрэй дундаһаа Тамара Скубиро («Локомотив») 10 километр зайе 22 минута 48 секунда соо гаталжа, БМАССР-эй рекорд тогтообо. Хоёрдохи һууриие Ситникова («Медик») эзэлээ.

Хүдөөгэй эхэнэрнүүд һайн бэлэдхэлтэй байһанаа харуулаа. Энэ группада Нина Гаськова (Иволга) илаба. Хоёрдохи һуури Лидия Корнелинада (Тори) хүртөө.

Мүрысөөндэ «Локомотивай» команда ба аймагуудай командануудай дундаһаа Иволгын аймагай физкультурнигууд түрүүлжэ ябана. Мүрысөөн үргэлжэлһөөр.

* * *

Июниин 4-нэй үдэшэ БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ урилдаанда илагшад Комболин, Кондратьев, Гаськова, Скубиро гэгшэдтэ грамота ба 1950 оной БМАССР-эй чемпионой лент барюулагдаба.

Харюусалгатай редактор Д. Д. ЛУБСАНОВ.

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: отв. редактора—23; АТС—1-80, зам. отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3-23; отделов партийной и комсомольской жизни культуры и быта—4-52; пропаганды и агитации—7-85; сельского хозяйства промышленности и транспорта—6-84; переводов—3.23 писем трудящихся и информации—6-84 (2 зв.); объявлений 2-64 (2 зв.); Для междугородных переговоров—16.

Н—02313. Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000